

Beoordelingskaders
accreditatiestelsel
hoger onderwijs
Opleidingsbeoordeling
(beperkt)

22 november 2011

Inhoud

1	Opbouw van het stelsel	4
2	Beperkte opleidingsbeoordeling	6
2.1	Opzet	6
2.2	Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling	6
2.3	Samenstelling van het visitatiepanel	8
2.4	Beoordelingsproces	10
2.4.1	<i>Kritische reflectie</i>	10
2.4.2	<i>Locatiebezoek</i>	10
2.4.3	<i>Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel</i>	11
2.4.4	<i>Beoordelingsrapport</i>	11
2.5	NVAO-besluitvorming	12
2.6	Verplichte documentatie	12
2.6.1	<i>Basisgegevens over de opleiding</i>	12
2.6.2	<i>Verplichte bijlagen bij de kritische reflectie</i>	13
2.6.3	<i>Documenten ter inzage tijdens het bezoek</i>	13
3	Bijzondere kenmerken	14
3.1	Achtergrond	14
3.2	Criteria voor een bijzonder kenmerk	14
4	Beoordelingsschalen bij de opleidingsbeoordeling	16
4.1	Onvoldoende	16
4.2	Voldoende	16
4.3	Goed	17
4.4	Excellent	17
5	Beslisregels	18
5.1	Opleidingsbeoordelingen	18
6	Accreditatiebesluit WHW	19
6.1	Herstelperiode accreditatie	19
7	Bezwaar en beroep	21

1 Opbouw van het stelsel

Accreditatie vindt plaats op het niveau van de opleiding. De kwaliteit van individuele opleidingen staat daarmee onverminderd centraal in het accreditatiestelsel. Een instelling kan daarnaast een zogeheten instellingstoets kwaliteitszorg laten verrichten door de NVAO. Wanneer door de NVAO bij een dergelijke grondige doorlichting is vastgesteld dat de kwaliteitszorg van een instelling zó goed op orde is dat de kwaliteit van de opleidingen stelselmatig en waar nodig verbeterd wordt, komt de instelling in een ander accreditatieregime terecht.

In een dergelijk regime geschiedt de accreditatie van opleidingen op een andere wijze dan wanneer er geen positieve instellingstoets kwaliteitszorg is. In dit regime beoordeelt een visitatiepanel van onafhankelijke deskundigen een opleiding op een klein aantal standaarden die het hart van de onderwijskwaliteit betreffen, en accrediteert de NVAO op basis daarvan al dan niet een opleiding. De docenten kunnen hun aandacht en energie steken in verbeter suggesties van deskundigen die over de kern van hun onderwijs gaan en hoeven zich minder bezig te houden met randvoorwaardelijke facetten die meer op het niveau van de instelling liggen. Op instellingsniveau is immers al aangetoond dat een instelling voor die onderwerpen vertrouwen verdient.

Het is een stelsel waarin:

- a. door de instellingstoets kwaliteitszorg de interne kwaliteitscultuur instellingsbreed een impuls krijgt;
- b. bij de opleidingsaccreditatie de aandacht ligt bij de essentie van het onderwijs: (verbetering van) de inhoudelijke kwaliteit;
- c. een goede balans ontstaat tussen de maat nemen van opleidingen enerzijds en de verbeterfunctie anderzijds.

Het accreditatiestelsel kent zes beoordelingskaders:

1. een kader op instellingsniveau voor de 'instellingstoets kwaliteitszorg'¹, de zogenoemde **instellingstoets kwaliteitszorg**;
2. een kader op opleidingsniveau met 'beperkte beoordelingscriteria accreditatie bij instellingen die met positief gevolg de instellingstoets kwaliteitszorg hebben doorlopen'², de zogenoemde **beperkte opleidingsbeoordeling**;
3. een kader op opleidingsniveau met 'uitgebreide beoordelingscriteria voor verlenen van accreditatie'³, de zogenoemde **uitgebreide opleidingsbeoordeling** (noodzakelijk bij een negatieve instellingstoets kwaliteitszorg of indien een instelling geen instellingstoets kwaliteitszorg heeft aangevraagd);
4. een kader op opleidingsniveau met 'beperkte beoordelingscriteria toets nieuwe opleiding bij instellingen die met positief gevolg de instellingstoets kwaliteitszorg hebben doorlopen'⁴, de zogenoemde **beperkte TNO**;
5. een kader op opleidingsniveau met 'uitgebreide beoordelingscriteria voor verlenen toets nieuwe opleiding'⁵, de zogenoemde **uitgebreide TNO** (noodzakelijk bij een

1 WHW, artikel 5a.13a t/m 13e.

2 WHW, artikel 5a.13f.

3 WHW, artikel 5a. 8.

4 WHW, artikel 5a.13g.

5 WHW, artikel 5a. 10a.

negatieve instellingstoets kwaliteitszorg of indien een instelling geen instellingstoets kwaliteitszorg heeft aangevraagd);

6. een beoordelingskader aan de hand waarvan vastgesteld kan worden of een instelling of een opleiding beschikt over een **bijzonder kenmerk**⁶.

In dit stuk zijn de beoordelingskaders voor de beperkte opleidingsbeoordeling weergegeven: de opzet ervan, het kader zelf, de samenstelling van het visitatiepanel, de onderdelen van het beoordelingsproces, de mogelijke NVAO-besluiten en de minimaal benodigde documentatie. In hoofdstuk 3 worden de achtergrond en de criteria voor toekenning van een bijzonder kenmerk behandeld. In hoofdstuk 4 zijn de beoordelingsschalen bij de opleidingsbeoordeling gedefinieerd en aan de hand van voorbeelden voorzien van een mogelijke operationalisering. In hoofdstuk 5 zijn beslisregels opgenomen. In hoofdstuk 6 is de mogelijkheid van een herstelperiode nader omschreven. Het document wordt afgesloten met de mogelijkheden voor bezwaar en beroep.

Verantwoording

Bij het opstellen van de kaders zijn de Europese richtlijnen voor de interne kwaliteitszorg van instellingen richtinggevend geweest. Deze zijn te vinden in hoofdstuk 2 van de 'Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area' ('European Standards and Guidelines'; ESG) van het Europese netwerk voor kwaliteitszorg-agentschappen, de European Association for Quality Assurance (ENQA). Dit document is in 2005 door de onderwijsministers in Bergen aangenomen.

De NVAO heeft geconstateerd dat de eisen die in de notitie van de minister van OCW, 'Focus op kwaliteit', gesteld worden aan de instellingstoets kwaliteitszorg uitstekend aansluiten op de ESG.⁷ De NVAO heeft de ESG vertaald en herschikt zodat de nadruk sterker is komen te liggen op kwaliteitsverbetering ('quality enhancement') in plaats van op kwaliteitsborging ('quality assurance').

⁶ WHW, artikel 5a.10.

⁷ Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2007–2008, 31 288 en 28 879, nr. 21. Zie ook 'Het Hoogste Goed', Strategische agenda voor het hoger onderwijs-, onderzoek-, -en wetenschapsbeleid, Kamerstuk 2007-2008, 31288, nr. 1.

2 Beperkte opleidingsbeoordeling

2.1 Opzet

Het kader voor de beperkte beoordeling van bestaande opleidingen wordt gebruikt als de instelling beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding en is gericht op drie vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Hoe realiseert de opleiding dit?
3. Worden de doelstellingen bereikt?

Deze drie vragen zijn vertaald in drie standaarden. Over deze drie standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een vierpuntsschaal: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Vervolgens geeft dit panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel, ook op de vierpuntsschaal.

2.2 Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: *De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.*

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: *Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.*

Toelichting: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: *De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.*

Toelichting: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemene conclusie

De kwaliteit van de opleiding is

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van de opleiding als geheel.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

In hoofdstuk 8 van dit kader worden deze oordelen voorzien van een aantal mogelijke operationaliseringen.

2.3 Samenstelling van het visitatiepanel⁸

Het is van belang dat het visitatiepanel op een dusdanige manier wordt samengesteld dat een zinvolle discussie tussen 'peers' kan ontstaan, waarbij het panel voldoende onafhankelijk is. De instelling stelt het panel samen, wijst een secretaris aan, en draagt het panel vervolgens ter instemming voor aan de NVAO. De instelling levert hiervoor op een door de NVAO vastgestelde wijze gegevens aan over de deskundigheden en onafhankelijkheid van de panelleden en de secretaris. De instelling kan ook opdracht geven aan een extern evaluatiebureau om het panel samen te stellen, ook in dat geval moet het panel ter instemming worden voorgedragen aan de NVAO.

De secretaris van het panel heeft een training doorlopen van de NVAO, die heeft geleid tot certificering van de secretaris. De NVAO maakt jaarlijks een lijst bekend van door haar gecertificeerde secretarissen.

⁸ Deze paragraaf is nader toegelicht in de leidraad 'Eisen aan de panelsamenstelling' Deze leidraad bevat een nadere uitwerking van de eisen waaraan de panelsamenstelling moet voldoen De leidraad bevat ook een procedure voor indiening, een door de instelling in te vullen formulier en een gedragscode voor panelleden.

Aan het beoordelingspanel worden de volgende eisen gesteld:

1. het panel bestaat uit ten minste vier leden, onder wie ten minste twee gezaghebbende domeindeskundigen⁹ en een student;
2. het panel beschikt in zijn geheel over de volgende deskundigheden:
 - a. deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied,
 - b. internationale deskundigheid,
 - c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld (indien van toepassing),
 - d. ervaring met het geven en ontwikkelen van onderwijs op het desbetreffende opleidingsniveau en deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en)¹⁰,
 - e. studentgebonden deskundigheid,
 - f. visitatie- of auditdeskundigheid;
3. het panel is onafhankelijk (de leden hebben ten minste vijf jaar geen banden gehad met de instelling waartoe de opleiding behoort);
4. het panel wordt bijgestaan door een onafhankelijke, externe secretaris die getraind en gecertificeerd is door de NVAO. De secretaris is geen lid van het panel.

Alle panelleden en de secretaris verklaren voorafgaand aan het bezoek geen relaties of banden met de desbetreffende instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden, alsmede dat zij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet hebben gehad.

Naast de feitelijke onafhankelijkheid, zoals hiervoor uitgedrukt in de aard van de relatie en het aantal jaren, is het essentieel dat een panellid of secretaris zich ook onafhankelijk voelt. Het is mogelijk dat een onafhankelijkheid van meer dan vijf jaar niet voldoende garantie is voor een onafhankelijke opstelling; een beoogd panellid of secretaris zou nog een te sterke band met de instelling of opleiding kunnen ervaren, of bijvoorbeeld door familiebanden te nauw bij een instelling of opleiding betrokken kunnen zijn. In dat geval kan een beoogd panellid of secretaris geen deel uit maken van het panel. Het lidmaatschap van een panel vereist dientengevolge een professionele houding. De NVAO heeft hiertoe een gedragscode voor panelleden en secretarissen opgesteld. Deze gedragscode bevat elementen ten aanzien van de onafhankelijkheid en geheimhouding alsmede ten aanzien van de houding van de panelleden en de secretaris tijdens het beoordelingsproces.

Panelleden en secretarissen ondertekenen een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces. Hierin is opgenomen dat zij kennis hebben genomen van de gedragscode. De voorzitter en de secretaris ondertekenen na afloop van het beoordelingsproces het beoordelingsrapport nadat alle panelleden kennis

⁹ Onder domeindeskundigheid wordt verstaan vakdeskundigheid, internationale deskundigheid of werkvelddeskundigheid.

¹⁰ Hieronder worden bijvoorbeeld afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten verstaan.

hebben genomen van het rapport en daarmee hebben ingestemd. In het rapport is tevens een verklaring opgenomen dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Indien er tijdens het beoordelingsproces zaken plaatsvinden die de onafhankelijkheid van de beoordeling kunnen beïnvloeden of die betrekking hebben op andere klachten ten aanzien van de panels en secretarissen, kunnen belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld panelleden, medewerkers of studenten, dit melden bij de NVAO.

2.4 Beoordelingsproces

2.4.1 Kritische reflectie

De opleiding presenteert ten behoeve van de beoordeling door het visitatiepanel een kritische reflectie over de opleiding. De kritische reflectie dient de standaarden van het kader voor de beperkte opleidingsbeoordeling te volgen, waarbij de sterke en de zwakke punten van de opleiding worden beschreven. De opleiding maakt in de kritische reflectie melding van de wijze waarop zij student- en docenttevredenheid onderzoekt en doet verslag van de resultaten daarvan. Onderliggende documentatie wordt ter inzage gelegd voor het visitatiepanel. Tevens wordt aangegeven welke verbetermaatregelen zijn genomen naar aanleiding van de vorige visitatie. De kritische reflectie is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is.

In het beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling is gekozen voor een opzet die veel ruimte laat voor de opleiding om haar eigenheid te benadrukken. In de kritische reflectie kan de opleiding van deze ruimte gebruik maken. De kritische reflectie is bij uitstek het handvat om docenten en 'peers' te laten spreken over de inhoud van de opleiding. Het moet dan ook een document zijn waarin docenten en studenten de opleiding herkennen.

Het beoordelingskader biedt daarnaast de mogelijkheid om het gesprek tijdens de visitatie niet alleen te laten gaan over de in het verleden behaalde resultaten, maar ook over de ambities van de opleiding. Wat zijn de keuzes voor de toekomst, waar wil de opleiding heen? Om een dergelijk gesprek te kunnen voeren, wordt van het visitatiepanel verwacht dat het ook in staat is met de opleiding over haar toekomstplannen te reflecteren.

Bij het schrijven van de kritische reflectie en bij de uitvoering van de visitatie is het van belang dat er geen overlap optreedt met de beoordeling in het kader van de instellingstoets kwaliteitszorg. Indien het nodig is te refereren aan instellings- of bijvoorbeeld facultair beleid, gaat het bij de beoordeling van de opleiding strikt om de 'fitness for purpose' van het beleid voor de desbetreffende opleiding. Randvoorwaardelijke zaken, zoals de opzet van de kwaliteitszorg of het personeelsbeleid van de instelling behoren hier niet toe, omdat deze onderwerp zijn van de instellingstoets kwaliteitszorg.

De omvang van de kritische reflectie is maximaal 25 pagina's, exclusief bijlagen.

2.4.2 Locatiebezoek

Het verplichte locatiebezoek ten behoeve van de beperkte opleidingsbeoordeling duurt in beginsel een dag. Indien vergelijkbare opleidingen van een instelling tezamen worden beoordeeld, kan er een relatieve reductie van de bezoektijd plaatsvinden.

Het visitatiepanel heeft voorafgaand aan het bezoek een aantal afstudeerwerken bestudeerd teneinde zicht te hebben op het bereikte eindniveau in de opleiding. Het maakt hiertoe een selectie uit een door de opleiding opgestelde complete overzichtslijst. De afstudeerwerken met de bijbehorende beoordelingscriteria en normering worden voorafgaand aan het bezoek toegestuurd aan de panelleden of de panelleden bestuderen deze ter plekke voorafgaand aan het bezoek. De panelleden vormen voorafgaand aan het bezoek een voorlopig oordeel over de opleiding en formuleren vragen voor het locatiebezoek. Het panel betreft het resultaat van de instellingstoets kwaliteitszorg bij zijn oordeelsvorming.

Het visitatiepanel spreekt tijdens het locatiebezoek in elk geval met het opleidingsmanagement, leden van de examencommissie en de opleidingscommissie, docenten, studenten, alumni en waar relevant vertegenwoordigers van het beroepenveld. Daarnaast bestudeert het panel het door de opleiding ter inzage gelegde materiaal. De precieze omvang van de gesprekken, de mogelijke clustering van de gespreksdeelnemers en de verdere inrichting van het bezoek worden bepaald door het panel. Het panel beslist naar eigen inzicht met welke docenten en studenten het wil spreken en welke documenten het wil inzien. De delegaties van de opleiding bestaan in beginsel uit niet meer dan zes personen. Het panel stelt een open spreekuur vast. Opleiding en panel geven zowel voorafgaand als tijdens het bezoek ruime bekendheid aan dit spreekuur. Het panel kan tevens in overleg met de opleiding colleges of andere onderwijsleersituaties bezoeken.

Aan het einde van het locatiebezoek koppelt de voorzitter van het visitatiepanel het algemene oordeel en de onderliggende overwegingen op beknopte wijze terug aan de opleiding.

2.4.3 *Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel*

Het visitatiepanel geeft een oordeel over alle in het beoordelingskader opgenomen standaarden. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van de positieve en kritische elementen uit de bevindingen van het panel. Het oordeel kan zijn: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Vervolgens formuleert het panel een algemeen, gewogen en gemotiveerd, oordeel over de kwaliteit van de opleiding. Ook dat oordeel wordt gegeven op een vierpuntsschaal, variërend van onvoldoende tot excellent.

2.4.4 *Beoordelingsrapport*

De secretaris van het visitatiepanel stelt een beoordelingsrapport op van ongeveer 20 pagina's. Het rapport heeft als voornaamste inhoud de oordelen van het panel op de standaarden. Het panel geeft daarbij een onderbouwing op basis van de kritische reflectie van de opleiding, de gesprekken met de vertegenwoordigers van de opleiding en de onderliggende data uit het ter inzage liggende materiaal. In het rapport zijn aansprekende en representatieve voorbeelden opgenomen. Het panel doet in het rapport verslag van de wijze waarop het zijn bezoek heeft ingericht en op welke wijze tot de keuze van gesprekspartners en documenten is gekomen.

Het beoordelingsrapport wordt voorafgegaan door een samenvattend oordeel over de kwaliteit van de opleiding van maximaal twee pagina's. Indien er verbeteracties mogelijk zijn, dan neemt het panel in een aparte paragraaf aanbevelingen op. Verder bevat het rapport een scoretabel met de paneloordelen, informatie over de datum / data van het locatiebezoek, de namen van de gespreksdeelnemers, de basisgegevens over

de opleiding (zie paragraaf 3.6), een overzicht van het bestudeerde materiaal en de onafhankelijkheidsverklaringen van de panelleden en de secretaris.

De secretaris van het visitatiepanel stuurt het rapport naar het bestuur van de instelling nadat alle panelleden hebben ingestemd met de inhoud van het rapport. De instelling krijgt de gelegenheid om te reageren op feitelijke onjuistheden in het rapport, waarna de voorzitter van het panel het rapport definitief vaststelt nadat alle panelleden hebben kennis genomen van en ingestemd met de inhoud van het rapport. Het rapport wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van het panel.

2.5 NVAO-besluitvorming

Het instellingsbestuur vraagt op basis van het beoordelingsrapport accreditatie aan bij de NVAO. De NVAO kan besluiten de opleiding te accrediteren, niet te accrediteren of een herstelperiode toe te kennen. In het Accreditatiebesluit WHW is geregeld op welke manier, op welke gronden en onder welke voorwaarden de NVAO een herstelperiode kan toekennen.

Het beperkte karakter van de beoordeling betekent tevens dat de NVAO het beoordelingsrapport op een terughoudender manier toetst dan bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling. De positieve instellingstoets geeft het vertrouwen dat de kwaliteitszorg met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs binnen de instelling afdoende is gewaarborgd. Daarnaast biedt het feit dat de NVAO vooraf heeft ingestemd met de visitatiepanels en dat de secretarissen van deze panels zijn getraind en gecertificeerd voldoende context en zekerheid om te volstaan met een terughoudender toetsing van het beoordelingsrapport. In deze toetsing staan de volledigheid en deugdelijkheid van het beoordelingsrapport centraal.

2.6 Verplichte documentatie

Tijdens het beoordelingsproces verstrekt de opleiding een beperkt aantal documenten aan het visitatiepanel. De NVAO gaat er van uit dat het bestaande documenten zijn, die binnen de opleiding of instelling voorhanden zijn en niet speciaal voor de opleidingsbeoordeling worden opgesteld. De documenten dienen ter adstructie en eventueel ter verificatie. Ander materiaal is slechts noodzakelijk als het panel expliciet daarom vraagt of als de opleiding een bepaalde profilering wil aantonen.

2.6.1 Basisgegevens over de opleiding

(De basisgegevens worden opgenomen in de kritische reflectie, het beoordelingsrapport en het besluit van de NVAO.)

Administratieve gegevens van de opleiding

1. naam opleiding zoals in CROHO;
2. oriëntatie en niveau opleiding;
3. aantal studiepunten;
4. afstudeerrichtingen;
5. locatie(s);
6. variant(en);
7. registratienummer in CROHO.

Administratieve gegevens van de instelling

1. naam instelling;
2. status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs);
3. resultaat instellingstoets kwaliteitszorg.

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

1. in-, door- en uitstroomgegevens van - zo mogelijk - de laatste 6 cohorten;
2. gerealiseerde docent-student ratio;
3. gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie (een fase kan bijvoorbeeld aangegeven worden in reguliere studie jaren, de stage en de afstudeerperiode) .

2.6.2 *Verplichte bijlagen bij de kritische reflectie*

(De lijst met bestudeerde bijlagen wordt opgenomen in het beoordelingsrapport.)

1. domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding;
2. schematisch programmaoverzicht;
3. inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van eindkwalificaties, leerdoelen, werkvorm(en), wijze van toetsing, literatuur (verplicht/aanbevolen), docent en studiepunten;
4. onderwijs- en examenregeling (OER);

(Punt 2 t/m 4 zijn veelal opgenomen in een studiegids, in dat geval kan deze als bijlage worden opgenomen.)

5. overzicht van het ingezette personeel met naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid;
6. overzichtslijst van de laatste 25 afstudeerwerken of de afstudeerwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid);
7. overzicht van de contacten met het werkveld (indien relevant);
8. rapport van de instellingstoets kwaliteitszorg.

2.6.3 *Documenten ter inzage tijdens het bezoek*

(De lijst met bestudeerd materiaal wordt opgenomen in het beoordelingsrapport.)

1. verslagen van overleg in relevante commissies / organen;
2. toetsopgaven met bijbehorende beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen (zoals presentaties, stages, assessments of portfolio's) en beoordelingen;
3. door het panel bepaalde representatieve selectie van afstudeerwerken van de afgelopen twee jaar met bijbehorende beoordelingscriteria en normering;
4. handboeken en overig studiemateriaal;
5. samenvatting en analyse van recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie;
6. documentatie over docent- en studenttevredenheid.

3 Bijzondere kenmerken

3.1 Achtergrond

De bijzondere kenmerken zijn opgenomen in het accreditatiestelsel omdat deze kunnen bijdragen aan de nationale en internationale profilering van opleidingen in het hoger onderwijs. Het bijzondere kenmerk biedt instellingen de mogelijkheid zich te profileren op aspecten die niet direct gerelateerd zijn aan het niveau van de opleiding, maar bijvoorbeeld te maken hebben met de oriëntatie (zoals onderzoeksmasters), met doelstellingen als duurzaamheid, of met het residentiële karakter.

De uitgangspunten bij de beoordeling van een bijzonder kenmerk zijn:

1. De auditcommissie of het visitatiepanel toetst een bijzonder kenmerk aan de hand van het daarvoor relevante kader in combinatie met onderstaande criteria. De commissie of het panel beoordeelt hierbij of een instelling of een opleiding met een bijzonder kenmerk waarmaakt wat ze belooft.
2. De commissie of het panel stelt hiertoe in samenspraak met de instelling of opleiding vast aan welke standaarden precies aandacht zal worden besteed bij de beoordeling.
3. De noodzakelijke vergelijking met andere relevante instellingen of opleidingen wordt uitgevoerd door de instelling of opleiding zelf.
4. De samenstelling van de beoordelende commissie of het panel is adequaat met het oog op de beoordeling van het bijzondere kenmerk.
5. Uitgangspunt is dat de beoordeling van een bijzonder kenmerk door de instelling of opleiding op ieder moment kan worden aangevraagd, maar dat de accreditatietermijn ervan de einddatum van de oorspronkelijke aanvraag niet overschrijdt.
6. Een bijzonder kenmerk moet voldoen aan de volgende criteria.

3.2 Criteria voor een bijzonder kenmerk

Onderscheidend karakter

criterium 1: *Het bijzondere kenmerk is onderscheidend voor de instelling of opleiding in relatie tot relevante instellingen of opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.*

Toelichting: De instelling of opleiding toont aan dat het bijzondere kenmerk een onderscheidend, maar niet noodzakelijk uniek, karakter heeft ten opzichte van relevante instellingen of opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet niet of voldoet ten dele aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Concretisering

criterium 2: *De gevolgen van het bijzondere kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het desbetreffende beoordelingskader.*

Toelichting: De beoordelende auditcommissie of het visitatiepanel geeft aan welke standaard(en) waarom relevant geacht worden voor de realisatie van het kenmerk. In de beoordeling moet de operationalisering van het bijzondere kenmerk aangetoond worden voor de relevante standaard(en). Indien een bijzonder kenmerk inhoudelijk samenhangt met meerdere standaarden van het desbetreffende kader, dan moet voor al die standaarden een concrete en afgeronde beoordeling van het kenmerk opgenomen zijn.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet niet of voldoet ten dele aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemene conclusie

Het bijzondere kenmerk wordt

Oordeel: Wel, niet toegekend. (Gewogen en gemotiveerd.)

4 Beoordelingsschalen bij de opleidingsbeoordeling

Bij ieder oordeel wordt een aantal voorbeelden gegeven dat dienstig kan zijn als operationalisering.

Bij voorbeelden die enkel gelden voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling staat 'UOB' vermeld.

4.1 Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Er kan hierbij gedacht worden aan de volgende operationalisering:

- De eindkwalificaties passen qua niveau en/of oriëntatie niet binnen de (inter)nationale kwalificatieraamwerken en zijn niet geconcretiseerd in domein- of opleidings specifieke leerresultaten.
- Programma, personeel en voorzieningen vormen samen geen faciliterende leeromgeving.
- Er is geen opleidingsbreed, transparant en coherent toetsbeleid.
- De beoogde eindkwalificaties worden niet gerealiseerd.
- De kwaliteitszorg in de opleiding is niet systematisch en vertaalt zich in een gebrek aan verbeterbeleid. (UOB).

4.2 Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Er kan hierbij gedacht worden aan de volgende operationalisering:

- De eindkwalificaties passen qua niveau en/of oriëntatie binnen de (inter)nationale kwalificatieraamwerken en zijn geconcretiseerd in domein- of opleidings specifieke leerresultaten.
- Programma, personeel en voorzieningen vormen samen een faciliterende leeromgeving die toelaat de eindkwalificaties te realiseren.
- Er is een opleidingsbreed, transparant en coherent toetsbeleid, dat evenwel nog niet consequent door iedereen gevolgd wordt.
- De beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.
- De kwaliteitszorg in de opleiding is systematisch en vertaalt zich in een consequent verbeterbeleid. (UOB).

4.3 Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Er kan hierbij gedacht worden aan de volgende operationalisering:

- De beoogde eindkwalificaties passen qua niveau en/of oriëntatie binnen de (inter)nationale kwalificatieraamwerken en zijn geconcretiseerd in domein- of opleidings specifieke leerresultaten. Vanuit een geëxpliciteerde visie geeft de opleiding er een specifieke invulling aan.
- Programma, personeel en voorzieningen vormen samen een uitdagende leeromgeving.
- Er is een opleidingsbreed, transparant en coherent toetsbeleid dat door iedereen gevolgd wordt.
- De gerealiseerde eindkwalificaties vertalen zich in producten die systematisch bovengemiddeld zijn.
- De kwaliteitszorg in de opleiding is systematisch en vertaalt zich in een consequent verbeterbeleid dat zicht uit in een groeiende kwaliteitscultuur. (UOB).

4.4 Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Er kan hierbij gedacht worden aan de volgende operationalisering:

- De eindkwalificaties passen qua niveau en/of oriëntatie binnen de (inter)nationale kwalificatieraamwerken en zijn geconcretiseerd in domein- of opleidings specifieke leerresultaten. Vanuit een geëxpliciteerde en unieke visie geeft de opleiding er een specifieke invulling aan en fungeert zij (inter)nationaal als een voorbeeld.
- Programma, personeel en voorzieningen vormen samen een innovatieve en originele leeromgeving.
- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn van uitmuntende kwaliteit en vertalen zich in awards en (inter)nationale publicaties.
- De kwaliteitszorg in de opleiding is systematisch en vertaalt zich in een consequent verbeterbeleid en sterk zelfevaluerend vermogen van de opleiding, wat zich uit in een sterke kwaliteitscultuur. (UOB).

5 Beslisregels

5.1 Opleidingsbeoordelingen

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

6 Accreditatiebesluit WHW

In dit hoofdstuk geeft de NVAO uitwerking aan de regels die bij algemene maatregel van bestuur (amvb) gesteld zijn aan het verlenen van een besluit onder voorwaarden en aan het toekennen van een herstelperiode. De WHW schrijft voor dat er bij amvb voorschriften worden gegeven omtrent de voorwaarden waaronder en de gevallen waarin sprake kan zijn van het toekennen van een herstelperiode bij het verlenen van accreditatie (artikel 5a.12a, eerste lid), een toets nieuwe opleiding onder voorwaarden (artikel 5a.11, vierde lid) en een instellingstoets kwaliteitszorg onder voorwaarden (artikel 5a.13d, zesde lid). Deze amvb wordt hier aangehaald als: Accreditatiebesluit WHW.

6.1 Herstelperiode accreditatie

Als de NVAO een aanvraag tot hernieuwing van een al bestaande accreditatie of accreditatie na afloop van een besluit toets nieuwe opleiding beoordeelt en vaststelt dat de opleiding niet voldoet aan alle vereiste kwaliteitsaspecten, kan hij besluiten de bestaande accreditatie, respectievelijk toets nieuwe opleiding, te verlengen en een zogenaamde 'herstelperiode' toekennen. Dit geldt zowel voor de beperkte als de uitgebreide beoordeling accreditatie (artikel 5a.8, tweede lid, en art. 5a.13f, eerste lid).

Een herstelperiode kan alleen maar worden toegekend als de NVAO van mening is dat de gebreken redelijkerwijs binnen een periode van ten hoogste twee jaar zijn te herstellen. Het beoordelingsrapport van het visitatiepanel is daarbij van groot belang. Als het oordeel over de standaard 'Beoogde eindkwalificaties' onvoldoende is, kan evenwel nooit een herstelperiode worden toegekend en moet de accreditatieaanvraag worden afgewezen. De reden daarvan is dat het ambitieniveau tenminste op orde moet zijn. Op het moment dat het nagestreefde eindniveau onder de maat is, ontbreekt aan de opleiding de garantie van basiskwaliteit, en daarmee samenhangend, een kritische kwaliteitscultuur en visie, het beginpunt van kwalitatief goed hoger onderwijs van internationale klasse. Toekenning van een herstelperiode is in zo'n geval niet op zijn plaats.

De NVAO kan bij het verlenen van de herstelperiode voorwaarden stellen. Deze voorwaarden komen qua inhoud en functie overeen met de voorwaarden die aan de toets nieuwe opleiding en de instellingstoets kwaliteitszorg kunnen worden verbonden. Het verschil met de toets nieuwe opleiding en de instellingstoets kwaliteitszorg onder voorwaarden is echter dat het instellingsbestuur ten minste een half jaar voor afloop van de herstelperiode een nieuwe aanvraag bij de NVAO moet indienen, namelijk een aanvraag om een besluit tot vaststelling dat de opleiding alsnog aan het accreditatiekader voldoet (artikel 5a.12a, vierde en vijfde lid, van de wet).

Net als bij de verbeterpunten bij de toets nieuwe opleiding geldt ook ten aanzien van de herstelperiode dat deze korter kan zijn dan twee jaar als de NVAO van mening is dat het herstel sneller te realiseren valt. Bij de keuze voor de indieningstermijn van een aanvraag als hiervoor bedoeld is echter de veronderstelling geweest dat een verlenging van de geldigheidsduur met minder dan een jaar onwaarschijnlijk is te achten. Daar komt bij dat bij een onvoldoende op de standaard 'Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties' een herstelperiode van maximaal een jaar mogelijk is, met andere woorden verbeteringen op deze standaard moeten binnen het tijdsbestek van een jaar te realiseren zijn anders wordt geen verlenging van de bestaande accreditatie of toets nieuwe opleiding verleend. Het

visitatiepanel buigt zich over de wijze waarop de instelling de door de NVAO vastgestelde tekortkomingen heeft verbeterd en oordeelt of de opleiding inmiddels op alle wettelijke kwaliteitsaspecten voldoende scoort.

Net als het visitatiepanel, dat oorspronkelijk de opleiding heeft beoordeeld, heeft het visitatiepanel, dat zich buigt over het herstel, naar analogie van artikel 5a.2, tweede lid, van de wet, instemming van de NVAO. Het visitatiepanel dat zich buigt over het herstel wordt in elk geval gevuld met twee vakdeskundigen uit het panel dat oorspronkelijk de opleiding heeft beoordeeld.

7 Bezwaar en beroep

Alvorens het besluit vast te stellen over een instellingstoets kwaliteitszorg, een beperkte of een uitgebreide opleidingsbeoordeling, een beperkte of een uitgebreide TNO stelt de NVAO het instellingsbestuur in de gelegenheid om binnen twee weken zijn zienswijze over het voorgenomen besluit naar voren te brengen. Deze twee weken vallen binnen de wettelijke termijn van zes maanden (voor de instellingstoets kwaliteitszorg, de beperkte en de uitgebreide TNO) dan wel van drie maanden (voor de beperkte en de uitgebreide opleidingsbeoordeling) waarbinnen de NVAO tot een besluit moet komen.

De NVAO zendt na definitieve vaststelling het besluit onverwijld aan het instellingsbestuur en maakt het besluit tegelijkertijd openbaar door middel van plaatsing op de website van de NVAO.

Daarbij bestaat ook de mogelijkheid van bezwaar en beroep:

Het maken van bezwaar geschiedt door het indienen van een bezwaarschrift door een belanghebbende bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken. In het kader van de behandeling van het bezwaar vindt een hoorzitting plaats. De NVAO beslist binnen twaalf weken na ontvangst van het bezwaarschrift. De beslissing op bezwaar kan voor ten hoogste zes weken worden verdaagd. Hiervan wordt schriftelijk mededeling gedaan.

Tegen een beslissing op bezwaar van de NVAO staat beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De termijn voor het indienen van beroep bedraagt zes weken. De Afdeling doet in beginsel zes weken na de zitting uitspraak. Deze termijn kan met ten hoogste zes weken worden verlengd.

Hangende de bezwaar- en/of beroepsprocedure kan aan de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State worden verzocht een voorlopige voorziening te treffen indien onverwijld spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.